

Raadsels

Ge Fei *Vertaling Paul van Els*

I

De hele avond lang heb ik Sujia proberen te bellen. Eerst heb ik het geprobeerd vanuit de telefooncel op de begane grond van de studentenflat. Na tien ben ik naar het postkantoor gefietst dat dag en nacht open is, maar er werd aldoor niet opgenomen. Uiteindelijk heb ik een telegram naar zijn werk gestuurd om hem te melden dat ik op vrijdagmiddag zal aankomen.

Sujia woont in een andere stad, zo'n driehonderd kilometer verderop. De enige reden dat ik hem zo dringend wilde bellen, is dat ik hem iets wil vertellen. Mijn vrouw heeft me namelijk plotseling verlaten. Tussen het moment dat ze over scheiden begon en haar werkelijke vertrek is er nog geen week verstreken. Ik begrijp er echt helemaal niets van. Mijn vroegere mentor is langsgelkomen om erover te praten. Hij wilde mij snel weer op de been helpen. Om mijn verdriet over de echtscheiding te helpen vergeten stelde hij me voor samen Koreaans te leren. Ik heb niet meteen ja gezegd, maar besloot eerst een telefoontje te plegen om met Sujia te praten, of om hem gewoon eens op te zoeken. Ik wil toch eerst begrijpen hoe dit nou precies heeft kunnen gebeuren.

Sujia is mijn enige vriend. Na zijn afstuderen werd hij in een naburig stadje geplaatst om daar aan de pedagogische academie Chinees te geven. Wij zijn altijd met elkaar blijven schrijven en daarnaast droegen we regelmatig gedichten aan elkaar op. Ik herinner me zelfs nog een paar regels uit zijn gedichten, zoals:

'Zijn troost is de vriend uit de tijd dat hij studeerde',

'Waarom staat de bloementuin in maart al volop in bloei',

'Briefwisseling overbrugt een grote, dorre vlakte'

Toen ik met mijn vrouw op huwelijksreis was, hebben we dat kleine stadje bezocht. Sujia was toen juist bezig te veranderen van baan. Hij was nog even neerslachtig als vroeger. Op een avond zaten we nog laat aan een stenen tafel aan de rand van de vijver in het schoolpark en keken naar de maan die vanachter de schoorsteen van de elektriciteitscentrale rees en naar de bewaker met zijn zaklamp die verliefde stelletjes paar na paar uit het dichtbegroeide bosje joeg. Door de stilte voelden we ons niet op ons gemak.

Toen stelde Sujia voor om ons bij het groepje meisjes te voegen dat op het gras gitaar zat te spelen. Hij was helemaal niet goed in de omgang met vrouwen en het ontbrak hem dan ook aan moed om met hen te praten. Zijn contact met hen verliep altijd via raadsels, waarnaar

Ge Fei is in 1964 geboren in de zuidelijke provincie Jiangsu. In 1981 ging hij Chinese literatuur studeren aan de Huadong Pedagogische Academie te Shanghai, waar hij na het behalen van zijn graad is blijven werken als docent. Ge Fei neemt een prominente plaats in onder de hedendaagse experimentele schrijvers, enerzijds door zijn bevreemdende herscheppingen van ervaringen uit de grote stad, anderzijds door de eigenzinnige manier waarop hij beweringen maakt van klassieke Chinese teksten; zo publiceerde hij onlangs een romanversie van Laozi's *Daode jing*. Meer werk van Ge Fei is te vinden in *Het trage vuur 1* en *De brakke hond 62*.

hij de een na de ander liet raden. Op deze manier wilde hij hen op hun gemak stellen, om zijn poging tot vriendschappelijk contact niet meteen al te laten stranden. De dames hielden zo te zien helemaal niet van dit soort spelletjes. Ze leken hun wenkbrauwen te fronsen en hun hersenen te pijnigen over het probleem, terwijl ze in werkelijkheid driftig zochten naar een smoesje om te kunnen opstappen. Het vertrek van de meisjes was nog geen reden voor Sujia om zich ontmoedigd te voelen. Integendeel, vol enthousiasme gaf hij mijn vrouw een ander raadsel op: 'Ra ra, wat vliegt in de lucht en heeft drie poten?'

Ik vermoed dat er ook raadsels zijn die Sujia voor de vuist weg verzon en waar helemaal geen oplossing voor is. Op een keer schreef hij me in een brief dat hij niet wist wat hij nog op deze wereld te zoeken zou hebben als hij afstand zou doen van zijn raadsels. Zelfs op het toilet had hij er de grootste moeite mee zijn verlangen om raadsels te bedenken te onderdrukken. 'Het ziet er naar uit dat ik echt eens hulp moet gaan zoeken bij een psychiater.' Maar aan het slot van diezelfde brief gaf hij me toch weer zo'n raadsel op: 'Een vogel vliegt in één uur van A naar B, terwijl hij er twee uur over doet om terug te vliegen van B naar A. Hoe komt dat?'

Dit raadsel heeft me twee weken lang gekweld, zodat ik uiteindelijk weer begon te lijden aan de slapeloosheid waar ik allang van genezen was. In de daaropvolgende brief schreef Sujia dit antwoord: 'Bij het terugvliegen van B heeft de vogel tegenlicht. Hij moet dus wel zijn ene vleugel gebruiken om zijn ogen tegen de verblindende zonnestralen te beschermen. De snelheid waarmee hij vliegt is dus precies de helft...' Zo iemand is Sujia. Hij is verzot op dit soort belachelijke en nutteloze spelletjes, alsof het leven zo een stuk draaglijker is.

Enige tijd later werd Sujia directeur van een bedrijf in gezondheidsdrankjes. Voor mijn vrouw en mij kwam dit als een complete verrassing. Ik was bang dat geld onze tien jaar oude vriendschap zou kunnen schaden, maar mijn vrouw vond mijn bezorgdheid onterecht.

2

Hoe heeft Sujia het nu van een verlegen taaldocent tot directeur van een onderneming kunnen brengen? Dit lijkt op zichzelf wel een moeilijk op te lossen raadsel. De hele rit, zo'n vijf uur lang, heb ik er continu over zitten piekeren.

Bij de uitgang van het station was Sujia nergens te bekennen. Even was ik bang dat hij mijn telegram niet had ontvangen of dat hij op zakenreis was, maar al snel zag ik mijn eigen naam op een bord van karton in de vorm van een vliegenmepper. Het kartonnen bord was vastgebonden aan een hek niet ver bij mij vandaan. Een man van middelbare leeftijd stond enigszins voorovergebogen tegen het hek en was juist aan passerende reizigers reclame voor gezondheidsdrankjes aan het uitdelen. Toen hij zag dat ik naar hem toe kwam gelopen, verscheen

er op zijn gezicht een wat overdreven glimlach, alsof hij altijd klaarstond om met iedere willekeurige vreemdeling binnen enkele seconden boezemvrienden te worden. Hij schudde mijn hand en vroeg of ik een goede reis had gehad, of dit mijn eerste bezoek aan dit stadje was en ga zo maar door. Ik gaf overal antwoord op.

‘Klopt het dat Sujia u heeft gestuurd om mij op te halen?’ vroeg ik.

‘Zo zou je het kunnen noemen, maar mijn belangrijkste taak voor vanmiddag is al deze folders uit te delen. Degene die door directeur Su is gestuurd om u van het station te halen is een knappe jongedame. Ze is daar...’ Hij wees naar het openbare toilet naast het bagagehok en vervolgde: ‘Toen de fluit van de naderende trein klonk, kon ze het niet meer ophouden. Ze vroeg mij om u eerst te begroeten en zij zou dan meteen komen.’

Hij stelde zich voor als Wang Debiao en zei dat hij nog geen maand geleden bij het bedrijf in gezondheidsdrankjes was komen werken. Daarvóór was hij redacteur bij de schoolkrant van de kweekschool voor de zeevaart geweest. Toen ik hem vroeg waarom directeur Su niet zelf was gekomen, begon hij te schateren van het lachen. Hij vertelde me dat hij over het algemeen slechts contact had met één afdelingshoofd. Voor iemand die zo’n lage positie als hij had was het absoluut niet gemakkelijk, om niet te zeggen gewoon onmogelijk, om met Su te spreken of te weten waar hij zich bevond.

Wang Debiao deelde de folders uit aan de voorbijgangers en tuurde af en toe in de richting van het toilet. De meeste passagiers die van hem in het voorbijgaan een reclamefoldertje kregen, hadden haast en keurden het geen blik waardig. Ze verfrommelden het tot een prop en gooiden die op de grond. Een oud vrouwtje dat afvalpapier verzamelde stond verderop aan de kant te wachten totdat de reclamefolders zich hadden opgehoopt zodat ze alles in één keer schoon kon geven.

De reizigers die met dezelfde trein waren aangekomen, verdwenen al gauw in de mensenmassa op het plein en de uitgang begon weer verlaten te raken. De vrouwtjes die druk in de weer waren geweest om reizigers naar hun hotels mee te lokken, hadden even tijd om op adem te komen. Ze knabbelden op meloenpitten en wachtten rustig de komst van de volgende trein af. Maar de mooie jongedame die naar het station was gekomen om me af te halen, was nog steeds niet uit het toilet gekomen.

‘Waarom treuzelt ze nu zo?’ Wang Debiao keek me onrustig aan. ‘Ze zit al zo lang op het toilet, dit kun je geen plassen meer noemen, in deze tijd kun je zelfs een kind baren!’ Vanuit zijn fietsriksja nam Wang Debiao een grote stapel reclamefolders en hij maakte zich op om die in de wachtruimte uit te delen. Hij zei me bij het hek te wachten; als er nu reizigers uit de trein kwamen en ik toch niets om handen had, dan kon ik hem net zo goed even helpen met het uitdelen van de folders. Hij gaf me een gedetailleerde beschrijving van het uiterlijk van de

jongedame. Ze was ongeveer 1 meter 70 lang en droeg een donkergroene ribfluwelen tuinbroek met een witte coltrui. Ze had sluijk haar tot op haar schouders en een gave blanke huid. Hij vond dat haar gezicht erg op dat van de halfnaakte vrouw in de reclamefolder leek en vermoedde dat het dezelfde persoon was.

Er kwamen weer twee groepen reizigers aan. Voor de deur van het toilet stond een lange rij. Ik zag een jong meisje met een papieren tasje onrustig staan trappelen.

Ik staaarde naar de schoonheid op de folder. Haar vage glimlach was ondoorgroendelijk en toch raakte je in de ban van haar opwindende, sensuele uitstraling. Haar huid zag er zacht en teder uit, haar purperen lippen waren lichtjes geopend en haar lange, rode vingernagels streelden de binnenkant van haar dijen. Vanonder haar slipje kwamen voorzichtig een paar ravenzwarte schaamhaartjes te voorschijn. Haar andere hand wilde juist het bandje van haar zijden topje over haar linker-schouder omlaagschuiven. Het donkere geultje tussen haar borsten werd door het licht extra geaccentueerd... haar ogen waren kristalhelder en straalden de pure onschuld uit van een jong meisje dat nog geen weet heeft van de wereld. Het deed me weer denken aan mijn vrouw, aan de paar vriendinnen die ik voorheen had en aan de talloze mooie meisjes die ik ben tegengekomen. Hoe ze zich kleedden, hoe ze zich gedroegen, hoe ze spraken... het verzonk allemaal in het niet bij deze ene vrouw.

Ik had al een tijdje een voorgevoel dat de pr-dame die door Sujia gestuurd was om me af te halen van het station, niet meer op zou komen dagen.

‘Het kan zijn dat ze helemaal niet naar het toilet is gegaan en er via dat smalle, overwoekerde paadje naast het toilet vandoor is gegaan... maar, waarom zou ze zoiets doen?’ Wang Debiao keek me wezenloos aan terwijl hij het kettingslot van de fietsriksja opende. Voor de zekerheid besloot hij om toch maar eens in eigen persoon het toilet te inspecteren. Op dat moment waren de bouwlampen op de bouwterreinen rondom het plein al aan.

De zaak werd al snel opgehelderd, want even later werd Wang Debiao door twee potige tantes van middelbare leeftijd met beide handen op zijn rug het toilet uit geëscorteerd. Gelukkig was de politie al naar huis. Toen ze Wang Debiao loslieten, richtte hun aandacht zich op hun eigen broek, zodat Wang Debiao op zijn gemak kon vluchten.

‘Wat bent u nu van plan?’ Wang Debiao kwam met een verongelijkt gezicht op me af. ‘Heeft u niet toevallig het huisadres van directeur Su?’ Ik vertelde hem dat ik alleen een adres had van zijn eenpersoonskamer toen hij nog aan de pedagogische academie werkte. Aangezien hij nu directeur was, woonde hij daar waarschijnlijk allang niet meer. Wang Debiao dacht ook dat we, nu we toch zover gekomen waren, daar maar eens ons geluk moesten gaan beproeven. ‘Zelfs als we direc-

teur Su niet kunnen vinden, is er nog geen reden voor paniek. Vanavond kunt u gewoon bij mij thuis logeren.'

3

Op de donkere, verlaten laan op het terrein van de pedagogische academie zagen we al van verre licht branden door het raam van de kamer waar Sujia vroeger woonde. Het licht bescheen de opgestapelde houten planken en marmeren tegels beneden, waarop net wat mensen, die eruitzagen als werklui, zaten te roken.

Een jonge vrouw met een legerjas over haar schouders geslagen deed de deur voor ons open. Zodra ze ons zag, glimlachte ze en knikte met haar hoofd. Het was niet duidelijk of dat nu van verrassing of teleurstelling was. 'Jullie hebben me uiteindelijk toch nog gevonden', zei ze lachend. Met een rood hoofd van schaamte bleef Wang Debiao onop houdelijk in zijn handen wrijven, alsof hij even niet wist wat hij nu moest doen. Uiteindelijk maakte hij me zo duidelijk wie die vrouw was: 'Nu jullie toch met elkaar in contact zijn gebracht, ga ik er maar eens vandoor.'

De kamer was al opnieuw ingericht. De doordringende geur van verf en vernis was nog een beetje te ruiken. Voor het raam waar eerst Sujia's bureau stond, was nu een piano. Op één hoek van de vensterbank stond een weelderig boeket rozen, waardoor je ten onrechte de indruk kreeg dat de zware parfumgeur die in de kamer hing, daarvandaan kwam. Door het gesloten flanelen raamgordijn en de donkerbruine lambrisering leek de kamer wat kleiner dan voorheen. Onwillekeurig zag ik door het gordijn heen de vijver, het bosje, het grasveld en de stenen tafel daar beneden.

'Dit is een slordigheidje van Sujia.' De vrouw liet me tegenover haar op de bank plaatsnemen en streek door haar haar. 'Als hij me van tevoren had verteld dat jij dit adres kent, dan hadden jullie me nooit gevonden.' Ze kwam over als een heel open persoon, maar achter die openheid bevond zich een sterk gevoel van misnoegen. Ze zei dat Sujia haar de avond ervoor had opgebeld om een afspraak te maken en dat hij haar gevraagd had iemand van het station te halen.

'Ik vroeg hem of het een man of een vrouw was. Hij zei dat het om een man ging, die bovendien net gescheiden was. Daarna heeft hij me twintigduizend yuan gegeven.'

'Waarom heeft hij je in hemelsnaam zoveel geld gegeven?'

'Hij wil dat ik met je naar bed ga', zei de vrouw. 'Je hoeft niet te schrikken. Het is zijn manier om zijn hartelijkheid te tonen aan klanten en bovendien, voor mij is het ook echt niet de eerste keer dat ik dit soort werk doe.'

Ze vertelde verder dat Sujia pas drie dagen tevoren had vernomen dat ik zou komen, terwijl hij het zelf juist heel druk had met een dringend probleem dat hij niet zomaar even naast zich neer kon leggen. Daarom

had hij al een exprestelegram naar Shanghai gestuurd om mij mijn vertrek te laten uitstellen. 'Maar als hij toch komt, dan wil ik niet hebben dat er niemand is om voor hem te zorgen.'

'Wat voor probleem is er in zijn bedrijf?'

'Dat valt onder het beroepsgeheim.' Ze glimlachte geheimzinnig naar me.

'Maar, hoe kon Sujia weten dat ik onlangs ben gescheiden?'

'Dat is waarschijnlijk weer een van zijn onoplosbare raadsels.'

'Geeft Sujia je vaak raadsels op?'

'Maar natuurlijk.' De uitdrukking op het gezicht van de vrouw begon zichtbaar levendiger te worden. 'Wij hebben elkaar op de dansvloer in een nachtclub ontmoet. Hij gaf me achter elkaar drie raadsels op, die ik stuk voor stuk zonder enige moeite wist op te lossen. De volgende ochtend belde hij me meteen op met de mededeling dat ik voor zijn bedrijf kon gaan werken.'

Ze vertelde me dat ze bijna zelfmoord had gepleegd door het laatste raadsel dat Sujia haar had opgegeven. Met een fles champagne tussen hen in had hij haar gevraagd: 'Als ik zou willen dat jij voor mijn ogen verdwijnt, wat zou ik dan moeten doen...'

'Op dat moment dacht ik dat hij een grapje maakte, dus ik schonk er niet zoveel aandacht aan. Ik vertelde hem dat ik veel geld nodig had en noemde een bedrag waar hij niet echt mee akkoord zou kunnen gaan. Sujia glimlachte slechts en beantwoordde mijn vraag met een weder-vraag: "Is dat speeltje van jou soms van goud?" Maar de volgende dag heeft hij toch iemand gestuurd met het bedrag dat ik had voorgesteld.'

Ze kwam dichterbij en ging naast me zitten. Fluisterend vertelde ze dat ze al opgewonden was. Haar speeltje was dan misschien niet van goud, maar ze had verder toch niets te doen, zei ze. Wat er toen gebeurde, maakte ons beiden erg blij en gelukkig. Haar borsten waren fijn en zacht.

In het holst van de nacht gingen we naar buiten om tussen de bomen aan de rand van de vijver te wandelen. Ze zei dat ze erg van deze vrede-vijver hield. Iedere lente komen er aan de moerbeibomen langs de vijver vuurrode besjes. Hun smaak is moeilijk te beschrijven, maar ze zijn in ieder geval erg zoet. Ze vertelde me dat deze vijver voor haar de laatst overgebleven plek was waar de rust nog bewaard was gebleven. Bijna elke avond kwam ze hier voor een wandeling.

We zaten een uur lang aan de stenen tafel in het open paviljoen. Ik dacht terug aan hoe het was toen ik enkele jaren geleden met mijn vrouw naar deze plek was gekomen en herinnerde me de lange, plat-gewaaide stroken riet aan de waterkant en ook de meisjes die op het gras gitaar speelden. Ze waren aan het zingen. Toen kwam er een dikke mist opzetten over het water. Een melkwitte nevel rees boven de oever en verspreidde zich tussen de bomen. We zaten met ons tweeën aan de tafel en konden elkaars gezichten niet eens meer zien.

‘Ra ra, wat vliegt in de lucht en heeft drie poten?’ vroeg ze me, terwijl ze plotseling voorover leunde. ‘Als je dit raadsel op kunt lossen, dan begrijp je waarom Sujia je nu niet kan ontmoeten.’

4

Het ziet er naar uit dat ze gelijk had. Toen ik uit dat kleine stadje weer naar huis terugkeerde, vond ik in mijn brievenbus zoals verwacht het exprestelegram van Sujia: ‘KOM NIET – DETAILS VOLGEN.’

HET TRAGE VUUR

tijdschrift voor Chinese literatuur nummer 9, december 1999

INHOUD

HEDENDAAGS PROZA

- Bai Xianyong, *Winteravond* 3
Zhang Chengzhi, *Avondtij* 17
Ge Fei, *Raadsels* 27

KLASSIEK

- Ma Dibo, *Het feng-en-shan-offer* 34
Meng Jiao, *Koude beek – negen gedichten* 37

HEDENDAAGSE POËZIE

- Xia Yu, *Algemeen bekend* 51
Zheng Min, *Geschenk van het leven* 65

ESSAY

- Zhu Ziqing, *Rug* 79

BOEKEN

- Chinese vrouwen door de eeuwen heen 82
Su Tong, *Drie lantaarns* 84
Ma Yuan, *Verzinsel en Een muur met grillige patronen* 86
Hong Ying, *Hongerdochter* 88
Chiung Yao, *Vuur en regen* 90
Feng Jicai, *De straf van Hua* 91